Nr. 202203141/ 14 martie 2022

Către:

Ministerul Educației,

În atenția:
D-lui Ministru al Educației Sorin Mihai Câmpeanu,
D-lui Secretar de Stat Sorin Ion,
D-lui Secretar de Stat Florian Lixandru,
D-lui Consilier Radu Szekely.

Asociația Centrul de Advocacy și Drepturile Omului **(CADO),** Asociația Consultanților în Dezvoltare Comunitară (**ACDC**), și Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Servicii Sociale **(FONSS)** având în vedere lansarea în perioada imediat următoare a procedurii de înscriere a elevilor în clasa pregătitoare din anul școlar 2022-2023, solicită Ministerului Educației introducerea în cadrul ***METODOLOGIEI DE ÎNSCRIERE A COPIILOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR PENTRU ANUL ȘCOLAR 2022-2023*** o serie de reglementări în vederea armonizării cu prevederile și indicatorii de monitorizare prevăzuți în cadrul METODOLOGIEI DE MONITORIZARE A SEGREGĂRII ȘCOLARE. Propunerile avansate vor asigura cadrul și elementele necesare prevenirii segregării școlare la nivelul clasei pregătitoare în cadrul anului școlar 2022-2023 pe criteriul etnic, al dizabilității sau al cerințelor educaționale speciale, pe criteriul statutului socio-economic al familiilor, al mediului de rezidență și al performanțelor școlare ale beneficiarilor primari ai educației.

Aceste recomandări sunt rezultatul monitorizării segregării școlare și aplicării Metodologie de prevenire a segregării școlare realizate cu sprijinul Ministerului Educație în cadrul proiectului Școală pentru toți copiii!-II, în perioada iunie-octombrie 2021 în peste 1300 de școli. Vă informăm că la data curentă **804 (58%)** unități școlare, din cele 1387 targetate, au transmis sau completat chestionarul cu date privind monitorizarea segregării școlare în proporție de 100%, din care **62% unitățile școlare din mediul urban și 55% din mediul rural.**

Propunerile organizațiilor semnatare sunt următoarele:

- **Includerea *în Cererea-tip unică (la nivel național) de înscriere în clasa pregătitoare a unui câmp distinct în care să se solicite părinților datele privind nivelul de educație formală pe care îl au - informație care reprezintă indicator de monitorizare distinct potrivit Metodologiei de Monitorizare a Segregării Școlare*;**

  Aproximativ 30% dintre școlile monitorizate nu au oferit date privind nivelul de educație formală a părinților. De asemenea, în cadrul vizitelor realizate în cadrul școlilor s-a constatat că 100% dintre școlile care nu au oferit date privind nivelul de educație a părinților, au afirmat ca nu pot oferi aceste date, deoarece cererea tip de înscriere sau alte documente oficiale de solicitare date privind elevii (inclusiv SIIR) nu solicită acest tip de informații. În același timp,

școlile care au oferit aceste date au menționat că acestea au fost colectate prin diverse metode, cum ar fi în cadrul ședințelor cu părinții, chestionare sau fișe privind profilul elevului (fără a exista, deci, o procedură standard, comună, de identificare a acestor date). O altă modalitate care stă la baza cunoașterii nivelului de studii al părinților în comunitățile mici, este istoricul cunoscut în comună pentru părinții care au învățat la aceeași școală sau din auzite.

Introducerea acestei solicitări de date în ***Cererea-tip unică (la nivel național) de înscriere în clasa pregătitoare*** va permite atât uniformizarea colectării acestui tip date cât și utilizarea acestor informații în managementul școlar al înscrierii în clasa pregătitoare a elevilor repartizării echitabile a elevilor (în ponderi similare în facilități școlare precum structuri școlare, clădiri, clasă, bănci) inclusiv în funcție de nivelul de educație a părinților. Această măsură va preveni segregarea elevilor în clasele pregătitoare pe criteriul socio-economic prin invocarea motivului necunoașterii acestor date de către cei care participă la procesul de constituire a facilităților de învățare (structuri școlare, clădiri, clasă, bănci) pentru elevii din clasa pregătitoare . Acest deziderat vine în spiritul și intenția Ordinului ministrului educației naționale nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar.

– ***Solicitarea în Cererea-tip unică (la nivel național) de înscriere în clasa pregătitoare a informației dacă copilul care va fi înscris provine din sistemul de protecție instituționalizat sau se află în plasament familial care reprezintă indicator de monitorizare potrivit Metodologiei de Monitorizare a Segregării Școlare;***
Această măsură este necesară pentru a preveni segregarea elevilor în clasele pregătitoare pe criteriul privind mediul de rezidență a elevilor pe motivul necunoașterii acestor date de către cei care participă la procesul de constituire a claselor pregătitoare.

– ***Solicitarea în Cererea-tip unică (la nivel național) de înscriere în clasa pregătitoare a informației privind nivelul de venit a familiei cu inserarea de opțiuni privind gradul de venit;***
Datele obținute din vizitarea școlilor au arătat că datele privind venitul familiei sunt folosite de unitățile de învățământ pentru identificarea beneficiarilor de burse sociale, aceste date fiind solicitate după constituirea claselor pregătitoare în vederea pregătirii dosarelor respective. Astfel, segregarea pe criteriul socio-economic poate fi realizată accidental datorită obținerii informației post constituire clase și nu ante. Așadar se impune solicitarea acestor informații prin cererea-tip de înscriere cu variante privind pragurile minime și maxime, una dintre variante cuprinzând informația folosită pentru obținerea bursei sociale. Urmare a faptului că veniturile familiei pot fi fluctuante, sugerăm ca aceste date să fie actualizate anual.

– ***Solicitarea în Cererea-tip unică (la nivel național) de înscriere în clasa pregătitoare a informației privind etnia, care reprezintă indicator de monitorizare potrivit Metodologiei de Monitorizare a Segregării Școlare, ca opțiune distinctă, explicită la secțiunea naționalitate;***

În cadrul monitorizării, unele școli au afirmat că nu pot colecta date privind etnia deoarece potrivit fișei de înscriere standardizate se solicită doar naționalitatea (care, în înțelegerea comună, nu se suprapune cu cea de etnie în toate cazurile). Pentru clarificarea confuziei privind această secțiune, solicităm introducerea etniei alături de naționalitate ca opțiune alternativă și complementară privind originea elevului. Această solicitare este în concordanță cu art. 2 al Ordonanței Guvernamentale 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare care prevede interzicerea discriminării atât pe criteriul de naționalitate cât si pe criteriul de etnie, ilustrând diferența și independența celor două noțiuni[1].

– ***Introducerea în cadrul Contractului educațional tip prevederi care să reglementeze acordul părinților privind colectarea, prelucrarea și stocarea datelor cu caracter personal, inclusiv cu referire explicită la tipurile de informații și date menționate anterior, necesare monitorizării și evaluării segregării școlare;***

Potrivit datelor din 804 de școli 86.9% au declarat că **NU** există un protocol semnat cu părinții/tutorii în vederea colectării datelor necesare inclusiv în procesul de monitorizare a segregării școlare (așa cum ar fi recomandabil). Colectarea și procesarea datelor cu caracter personal, în special al celor considerate date sensibile, cum ar fi naționalitatea și etnia, fără informarea prealabilă a reprezentanților legali ai elevilor privind scopul colectării și consimțământul în scris, reprezintă încălcări grave a prevederilor Legii 677/2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date[2]. Considerăm că această cerință nu poate fi indeplinită dacă la nivelul scolilor nu se vor face cursuri de specializare privind DGPR.

---

[1] *Art 2(1) Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă,* ***naționalitate, etnie****, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.* Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 166 din 7 martie 2014.

[2] Art 5(1) Orice prelucrare de date cu caracter personal, cu excepția prelucrărilor care vizează date din categoriile menționate la art. 7 alin. (1), art. 8 și 10, poate fi efectuată numai dacă persoana vizată și-a dat consimțământul în mod expres și neechivoc pentru acea prelucrare.
Art 7(1)Prelucrarea datelor cu caracter personal legate de originea rasială sau etnică, de convingerile politice, religioase, filozofice sau de natură similară, de apartenența sindicală, precum și a datelor cu caracter personal privind starea de sănătate sau viața sexuală este interzisă. (2)Prevederile alin. (1) nu se aplică în următoarele cazuri: a)când persoana vizată și-a dat în mod expres consimțământul pentru o astfel de prelucrare;

– ***Introducerea în circumscripțiile școlare a tuturor școlilor din proximitatea imediată (distanță maximă 2 km) a comunităților ilegal improvizate pentru evitarea refuzării înscrierii copiilor de vârstă școlară care nu dețin domiciliul în circumscripțiile școlare respective. Această prevedere va preveni înscrierea copiilor din astfel de comunități numai într-o singură școală și/sau în clase separate.***

În zonele urbane, unde există comunități de romi ilegal improvizate, doar unele școli au acceptat înscrierea elevilor care proveneau din aceste comunități, unele nefiind în imediata proximitate de comunitate. Principalul argument folosit de școlile din proximitatea comunităților privind neacceptarea elevilor este lipsa domiciliului reprezentanților legali în circumscripția lor. Explicația privind lipsa domiciliului și locația per se a comunităților care de cele mai multe ori nu sunt în zonele locative ale orașelor, nu au străzi și numere, ceea ce face imposibilă obținerea domiciliului în acea zonă. Majoritatea membrilor care dețin acte de identitate au domiciliul în alte cartiere sau chiar localități, chiar dacă locuiesc în comunitatea respectivă de multă vreme. Menționam că în unele școli care au acceptat înscrierea elevilor din aceste comunități au fost identificate cazuri de segregare pe clase privind criteriul etnic sau socio-economic[3].

Așadar pentru a evita segregarea per unități școlare sau per clase pe cele două criterii mai sus menționate, recomandăm introducerea comunităților ilegal constituite ***în circumscripțiile școlare a tuturor școlilor din proximitatea imediată (distanță maximă 2 km)*** pentru distribuirea copiilor de vârstă școlară în mod egal și nu comasarea acestora într-o anumită școală.

– ***Înscrierea obligatorie a copiilor de vârstă școlară care nu dețin certificat de naștere;***

Punerea în concordanță a noii metodologii de înscriere cu art 16 (4) al Legii 1/2011 modificată privind educația națională care prevede că: *În vederea asigurării accesului la învățământul general obligatoriu prevăzut la alin. (1), unitățile de învățământ preuniversitar au obligația de a înscrie persoanele care nu dețin un cod numeric personal.*

De asemenea, în 2021 a fost emis Ordinul comun al Ministerul Afacerilor Interne nr. 165/2021 și al Ministerului Educației nr. 3.080/2022, publicat azi în Monitorul Oficial nr. 132, prin care sunt stabilite normele metodologice de aplicare a acestei măsuri care reglementează că înscrierea în sistemul de învățământ din România se poate face în baza datelor de identificare declarate de părinte sau de reprezentatul legal al persoanei minore, cum ar fi: numele de familie și prenumele; data și locul nașterii declarate ale persoanei minore pentru care se solicită înscrierea; numele de familie și prenumele părinților sau, după caz, numele de familie și prenumele reprezentantului legal, precum și domiciliul minorului.

[3] Mai multe informații vor fi prezentate în raportul privind Segregarea în educație în România, ce va fi publicat de către Asociatia Centrul de Advocacy si Drepturile Omului în aprilie 2022.

– ***Menținerea obligativității pentru unitățile de învățământ că distribuirea elevilor înscriși pe clase se va realiza numai după finalizarea procesului de înscriere și uniformizarea metodei de repartizare a elevilor la clasele pregătitoare, pentru evitarea segregării pe clase a elevilor pe diferite criterii.***

Potrivit rezultatelor investigării cazurilor de segregare semnalate pe clasă privind criteriul etnic sau statut socio-economic, organizațiile semnatare au constat că principalul argument folosit de către unitățile școlare reprezintă înscrierea târzie a elevilor de etnie romă sau cu un statut socio-economic redus (etapa II) după constituirea claselor pregătitoare, fapt care arată clar necunoașterea reglementărilor metodologiei de înscriere care nu prevede că *distribuirea pe clase se face cronologic în funcție de etapele de înscriere.*

O altă problemă semnalată este că Inspectoratele Școlare Județene potrivit metodologiilor de înscriere din ultimii doi ani pot alege metoda de c*onstituire a formațiunilor de elevi în clasa pregătitoare,* ceea ce duce la metode variate ce diferă de la județ la județ, cum ar fi folosirea algoritmului de repartizare a elevilor în ordine alfabetică sau tragerea la sorți a elevilor per clase. În timp ce metoda algoritmului alfabetic este verificabilă, atragem atenția că metoda de tragere la sorți menține riscul netransparenței și discriminării deoarece nu există o metodologie clară privind verificarea corectitudinii procesului. Datorită lipsei de uniformitate a metodei de constituire a claselor pregătitoare la nivel național și posibilelor riscuri de segregare, propunem introducerea următoarei reglementări:

> *Constituirea formațiunilor de elevi în clasa pregătitoare se face după finalizarea întregului proces de înscriere, conform Calendarului, prin folosirea algoritmului de repartizare a elevilor în ordine alfabetică, cu respectarea criteriilor de transparență, echitate, nondiscriminare și incluziune.*

– ***Introducerea obligativității repartizării învățătorilor la formațiunile de elevi în clasa pregătitoare constituite, prin extragere la sorți.***

Pentru diminuarea riscului de segregare per clase în funcție de cadrul didactic desemnat la clasa pregătitoare recomandăm o metodă obiectivă de desemnare cum ar fi extragerea la sorți.

Toate propunerile avansate în prezenta sunt sincrone cu spiritul și intenția Ordinului ministrului educației naționale nr. 6134/2016 privind interzicerea segregării școlare în unitățile de învățământ preuniversitar dar și cu reglementări precizate în cadrul Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare.

În final, vă informăm că organizațiile semnatare sunt disponibile pentru colaborare și discuții în vederea îmbunătățirii *METODOLOGIEI DE ÎNSCRIERE A COPIILORÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR PENTRU ANUL ȘCOLAR 2022-2023.*

Cu stimă,

Claudia Cerasela BĂNICĂ
Președinte Asociația Centrul de Advocacy și Drepturile Omului

Petru Vasile GAFIUC
Președinte Asociația Consultanților în Dezvoltare Comunitară

Mihaela Munteanu,
Director de advocacy si comunicare,Federația Organizațiilor Neguvernamentale pentru Servicii Sociale